

SLUŠNA POZORNOST

Mojca Klug, spec. ped.

Urbana okolja, v katerih živimo, so polna vidnih in slušnih dražljajev. Naše okolje ni onesnaženo le s smetmi, temveč tudi s svetlobo, zvoki, toploto, vidnimi dražljaji. Zato ni nič nenavadnega, da vedno težje usmerimo svojo pozornost na posamezne dražljaje ali informacije. Pri otrocih in mladostnikih opazamo, da so vedno manj pozorni na slušne dražljaje. Zaradi tega se pojavljajo tudi težave v šoli, kjer je zbrano poslušanje zelo pomembno.

Brez zbranega poslušanja otrok ne sliši dobro učiteljevih vprašanj, navodil, opozoril, pojasnil in razlage učne snovi. Poslušanje pa je, kot smo že rekli pomembna življenjska veščina. Vendar ne zgolj zato, da bi otrok v šoli slišal vse informacije, temveč **tudi zato, da bi razvijal dober govor, kar je še kako pomembno pri mlajših otrocih.** Le-ti za razvoj govora potrebujejo tudi dober govorni vzor, ki pa ga morajo tudi slišati. Če ne zmorejo prisluhniti, dober govorni vzor bolj malo zaleže. **Veščine poslušanja so pomembne še za ustrezno komunikacijo z drugimi. Dobra komunikacija pa je temelj dobrih medsebojnih odnosov.**

Nekaj predlogov vaj za razvijanje vidne pozornosti

1. Otroku ponudimo sliko z več detajli in napišemo ali povemo, kateri predmet ali bitje naj na sliki poišče.
2. Otroku ponudimo množico predmetov in mu naročimo, da mora v množici poiskati predmete določene oblike, velikosti ali barve.
3. Otroku ponudimo besedilo in mu naročimo, katero besedo mora v njem najti.
4. Mlajši otrok mora opazovati določen vzorec in ga ponoviti. Na primer niz barvnih krožcev v določenem zaporedju.
5. Lahko mu na papir napišemo mnogo črk in števil, on pa išče določeno črko oz. številko. Lahko išče tudi določen simbol v množici simbolov, določen lik v množici likov, ali kaj podobnega.
6. Zapišemo več besed, ki so med seboj različne in mednje vrinemo nekaj enakih besed. V množici besed otrok poišče vse enake besede.
7. V marsikateri otroški ali ugankarski reviji bomo našli naloge z navodilom: »Poišči razlike.« Seveda lahko naloge pripravimo tudi sami. To naredimo tako, da fotografiramo del prostora (na primer polico v kuhinjski omari). Potem nekaj predmetov premaknemo ali zamenjamo z drugimi in ponovno slikamo. Slike naložimo na računalnik in lov na razlike se lahko začne.
8. Podobno lahko naredimo v živo. Pred otroka damo niz predmetov, potem pa le te malo pomešamo ali zamenjamo z drugimi.
9. Tudi že pripravljene osmerosmerke iz ugankarskih revij nam bodo prišle prav. Otrok bo krepil pozornost, ko bo iskal določene besede v vseh smereh: navpično, vodoravno in diagonalno, navzgor in navzdol, od leve proti desni in obratno.

10. Če v poštnem nabiralniku dobimo dva enaka letaka ju bomo lahko koristno uporabili tudi tako, da iz enega letaka izrežemo nekaj sličic, iz drugega (enakega) pa po en detajl vsake sličice. Otrok naj ugotovi, kateri detajl sodi h kateri sliki.

Kaj lahko naredimo starši?

Ker naše življenje ni le polno različnih dražljajev temveč se tudi odvija zelo hitro, nam pogosto zmanjkuje časa za marsikaj. **Odrasli otrokom pogosto dovolimo, da nas preslišijo. S tem jih na nek način učimo neposlušnosti, ki jo znajo, ko postanejo mladostniki, še posebej dobro izkoristiti.** Takole se začne. Mama kuha kosilo in med delom zakliče otroku naj pripravi mizo. Otrok je tiho in mama je prepričana, da je otrok ni slišal. Navodilo ponovi še glasneje, vendar spet ni odziva. Ker je ravno sredi praženja čebule, tisti trenutek ne more kar tako oditi od štedilnika, da bi šla do njegove sobe in mu navodilo povedala iz oči v oči. Med nadaljnjim kuhanjem pa je tako zaposlena, da pozabi na prvotno namero, da bo otrok pripravil mizo. Nazadnje mama mizo pripravi sama. Če je otrok navodilo slišal in ga je namerno preslišal, je zdaj še toliko bolj prepričan, da živi sredi pravlјice Mizica, pogrni se. Kaj bi morala narediti mama? Preprosto. Zmanjšati ogenj ali za hip odstaviti čebulo in neposredno povedati otroku svojo zahtevo in kasneje preveriti, če jo je izpolnil.

Z vztrajanjem pri zahtevi in preverjanjem izpolnitve mora začeti že, ko je otrok mlajši, saj se bo tako naučil slišati in narediti. Če bomo s tako prakso začeli pri najstniku, bo, žal, prepozno in najverjetneje bomo prej netili prepir v hiši, kot pa dosegli spremembo mladostnikovega vedenja.

Moje izkušnje govorijo v prid temu, da otroku že od malih nog nikakor ne smemo dovoliti, da nas bi preslišal.

Nekaj predlogov vaj za razvijanje slušne pozornosti

1. Otroku beremo besedilo in se pred določeno besedo ustavimo. Otrok mora ugotoviti, katera beseda sledi. Če otrok pove sopomenko ali besedo s podobnim pomenom, odgovor priznamo.
2. Otroku pripovedujemo ali beremo zgodbo, v kateri se določena beseda pogosto ponovi, na primer sneg, kuža, deklica,... Otrokova naloga je, da vsakič, ko izrečemo to besedo, zaploska, glasno zakriči to besedo, nariše črtico, položi žeton ali kaj podobnega.
Na predlagano aktivnost se lahko igramo več različic, ki so nekoliko zahtevnejše. Na primer da mora slišati in odreagirati vsakič, ko povemo kakšno žival, ali pa sadje, zelenjavo, prevozno sredstvo.
3. Glasno štejemo v obsegu, ki naj bi ga otrok pozna in pri tem določeno število izpustimo. Otrok nas na izpuščeno število opozori s ploskom ali pa manjkajoče število zapiše na list. Štejemo lahko naprej ali nazaj. Lahko se »igramo« tudi tako, da

naštevamo večkratnike in katerega izpustimo, lahko naštevamo desetiška števila ali pa celo določena besedna zaporedja, na primer imena mesecev, dni v tednu in podobno. Vedno pri naštevanju kakšnega izpustimo.

4. Zanimivo je tudi risanje po navodilih, ko otroku dajemo napotke kaj naj nariše, na kateri del lista in s katero barvico naj narisane elemente pobarva. Morda bo dobro, če si pred tem naredimo skico, da bomo natančno vedeli, kakšen naj bi bil videti otrokov končni izdelek.
5. Igramo se lahko tudi igro Odmev. Otroku predstavimo določen ritem, on pa ga za nami ponovi. Lahko gre za ritmično ploskanje, udarjanje z rokami po kolenih, topotanje z nogo ob tla ali pa uporabimo kakšen preprosta, lahko tudi doma izdelan, instrument. Na primer ropotuljo.
6. Lahko na mizo stresemo barvice, raznobarvne ščipalke za obešanje perila, raznobarvne pokrovčke s plastenk in podobno. Otroku narekujemo barvno zaporedje, v katerega mora urediti elemente.
7. Veliko vaj lahko naredimo tako, da otroka vključimo v vsakodnevne dejavnosti v gospodinjstvu. Pri tem otroku po posameznih korakih narekujemo, kaj mora narediti. Sodeluje lahko na primer prti obešanju perila. Navodila podajamo po korakih: »Pojdi v pralnico in vzemi rdeč lavor. Pritisni rdeč gumb na pralnem stroju in počakaj, da zapiska. Odpri vratca pralnega stroja. Iz pralnega stroja jemlji perilo in ga polagaj v lavor.« In tako naprej.

Za konec

Pri vseh dejavnostih za urjenje poslušanja in razvijanje slušne pozornosti moramo pri mlajših otrocih paziti, da **ne dajemo sestavljenih navodil, temveč povemo vsako navodilo posebej.**

Večino opisanih dejavnosti se lahko z otrokom »igramo« tudi tako, da izmenjujemo vlogo. Tako bo še bolj zanimivo in zabavno.